

Norrländsk regionstudie 2010
Informationsblad 1: Uppfattningar om i livsvillkor i norra Sverige

Olika uppfattningar om livsvillkoren i stora och små kommuner i norra Sverige

De som bor i landsändans största kommuner är överlag mer nöjda med livsvillkoren och då främst tillgången till olika sorters service samt förutsättningarna för såväl kvinnligt som manligt företagande. Däremot är de som är bosatta i småkommunerna i högre utsträckning nöjda med boendemiljön, tryggheten samt entreprenörsandan.

Den tydligaste skiljelinjen mellan de stora och de små kommunerna är synen på hur livsvillkoren kommer att förändras på 10 till 15 års sikt. I de stora kommunerna överväger en optimistisk inställning, medan inställningen i de små kommunerna är präglad av pessimism. Detta framgår av de första resultaten från undersökningen Norrländsk regionstudie 2010, som bygger på enkätsvar från 2500 slumpmässigt utvalda norrlänningar.

Undersökningen visar att även om de norrländska städerna är relativt små så har de ändå utvecklats till miljöer som i flertalet avseenden uppfattas kunna erbjuda bättre livschanser än de små, ofta glest bebyggda, kommunerna. Framtidssynen är positivare och den ekonomiska krisen har överlag slagit mindre hårt i städerna.

Kontrasterna mellan kommunernas befolkningsutveckling i de fyra nordligaste länen blir allt tydligare. Under 2000-talets första decennium ökade folkmängden i flertalet av de största kommunerna, medan den minskade i flertalet av de minsta kommunerna. Största tillväxten hade Umeå, som ökade med 10,5 procent, och den största tillbakagången hade Åsele kommun, som minskade med 16,1 procent.

Vi har undersökt ifall detta återspeglas i invånarnas åsikter om samhällsförhållanden och om framtidsutsikterna där man bor. Det finns stora skillnader mellan de som bor i landsdelens mest urbana miljöer (kommuner med över 50 000 invånare¹) och i de minsta kommunerna (med färre än 10 000 invånare²). I många avseenden är man mer nöjd i de stora kommunerna, men det finns en del undantag från detta.

¹ Luleå, Skellefteå, Sundsvall, Umeå, Örnsköldsvik, Östersund

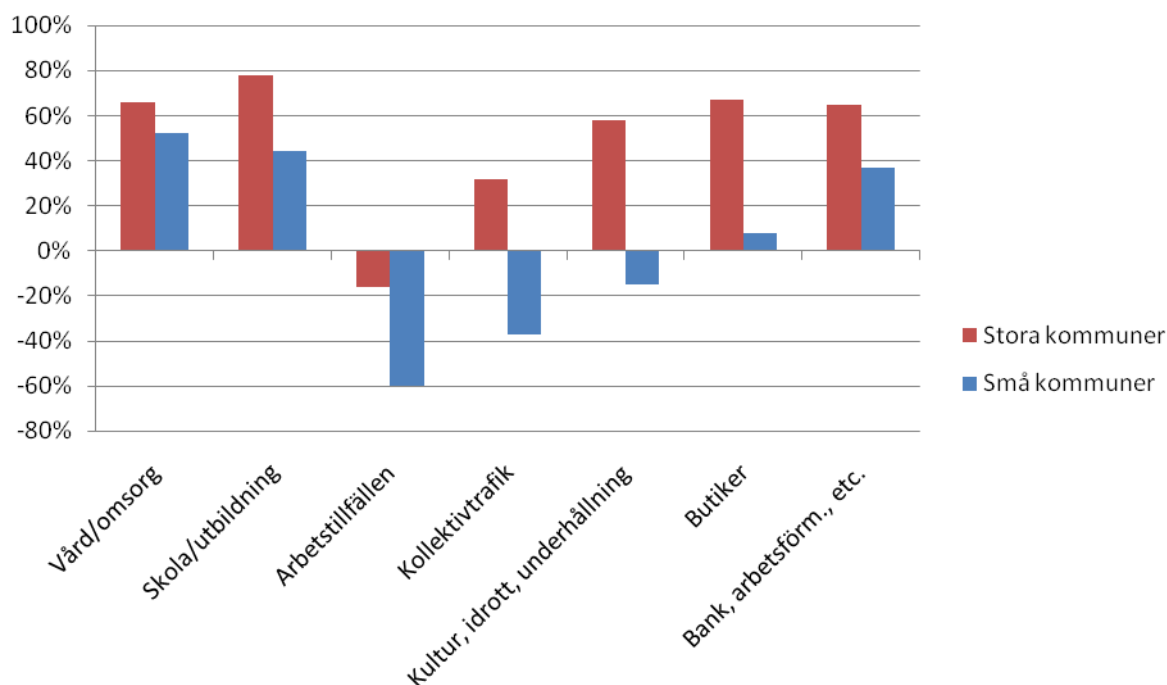
² Arjeplog, Arvidsjaur, Berg, Bjurholm, Bräcke, Dorotea, Jokkmokk, Malå, Nordmaling, Norsjö, Pajala, Ragunda, Robertsfors, Sorsele, Storuman, Vilhelmina, Vindeln, Vännäs, Åsele, Älvsbyn, Överkalix, Övertorneå.

I detta informationsblad sammanfattas några slutsatser från en medborgarundersökning genomförd inom ramen för Norrländsk regionstudie 2010. Ett slumpmässigt urval av norrlänningar har fått besvara en enkät med frågor om Norrlands utvecklingsförutsättningar. För mer information om undersökningen se bilaga.

Frågor som behandlas i detta informationsblad besvaras av doktorand Tommy Lind, Kulturgeografiska institutionen, Umeå universitet. Tel 090-786 54 63. E-post: Tommy.Lind@geography.umu.se

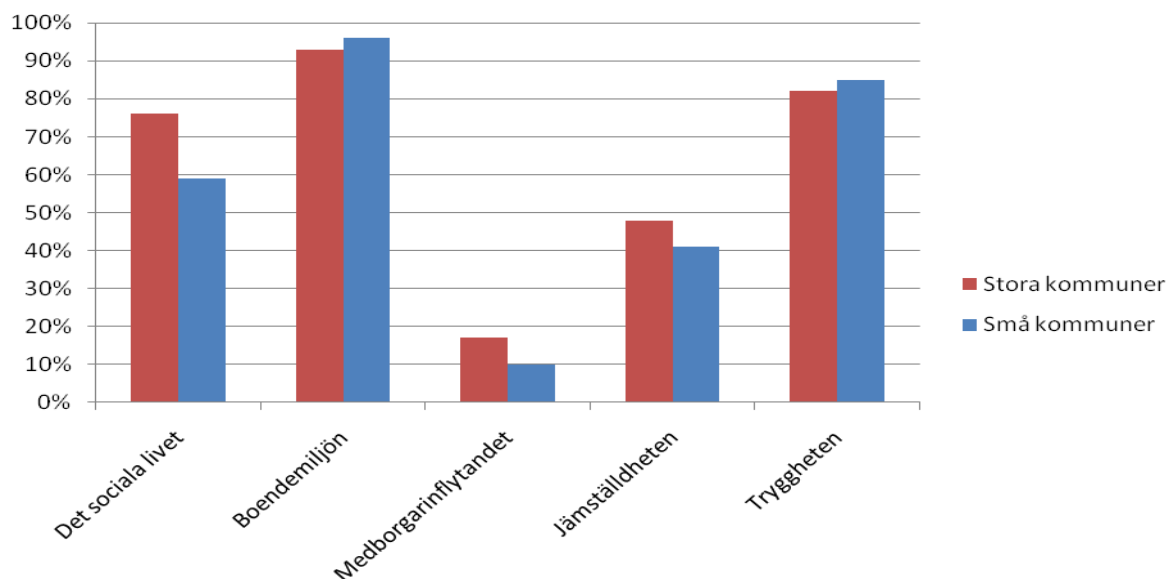
Figur 1 belyser uppfattningarna om tillgången till olika slags service samt arbetstillfällen. Måttet är en s.k. procentbalans, dvs. visar andelen svarande som är nöjda med tillgången minus andelen som är missnöjda. Inte oväntat är nöjdheten genomgående påtagligt högre i de stora kommunerna. Åsikterna skiljer sig minst vad gäller tillgången till vård och omsorg. Vidare kan noteras att i både de stora och de små kommunerna överväger en missnöjdhet beträffande tillgången till arbetstillfällen. I de små kommunerna är det också ett övervägande missnöje med kollektivtrafiken samt tillgången till kultur, idrott och underhållning.

Figur 1. Åsikter 2010 om tillgången till olika slags service samt arbetstillfällen på den ort där man bor med uppdelning på stora och små kommuner. Procentbalans.

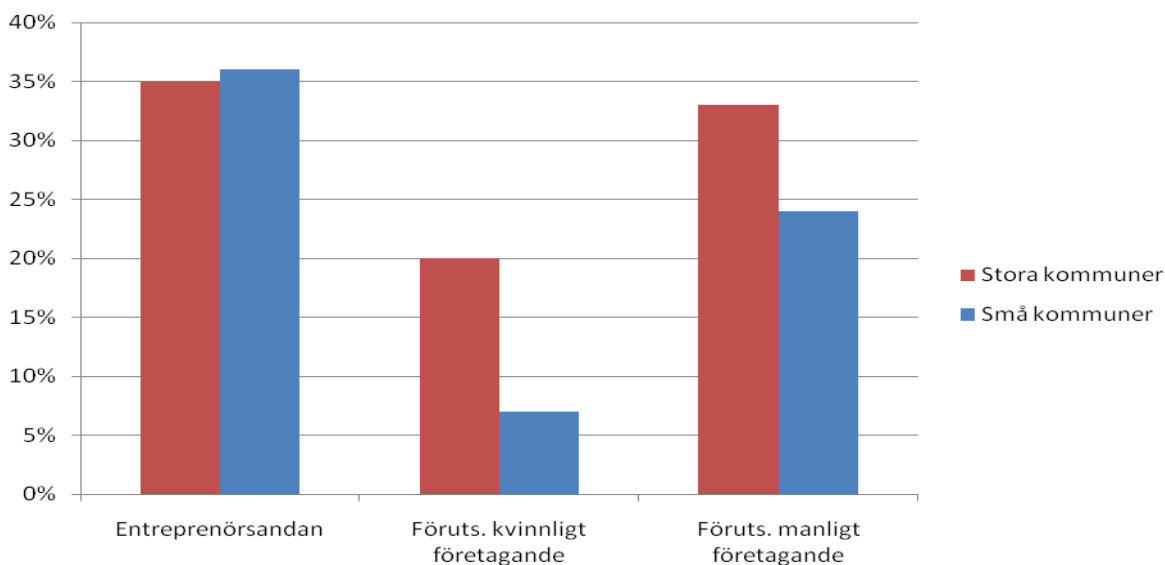
I figur 2 visas en motsvarande bild över skillnaderna i nöjdhet med de sociala och kulturella förhållandena där man bor. Här är kontrasterna inte lika entydiga. I de stora kommunerna finns en mer utbredd nöjdhet med det sociala livet, medborgarinflytandet och jämställdheten. Däremot är nöjdheten beträffande boendemiljön och tryggheten högre i de små kommunerna. Vidare kan noteras att denna figur inte är lika kontrastrik mellan de stora och de små kommunerna som den föregående. Däremot är det påtagliga generella likheter i åsikter om olika slag av sociala och kulturella förhållanden. I båda kommuntyperna är man mycket nöjda med boendemiljön men inte särskilt nöjda med medborgarinflytandet.

Figur 2. Åsikter 2010 om sociala och kulturella förhållanden på den ort där man bor med uppdelning på stora och små kommuner. Procentbalans.

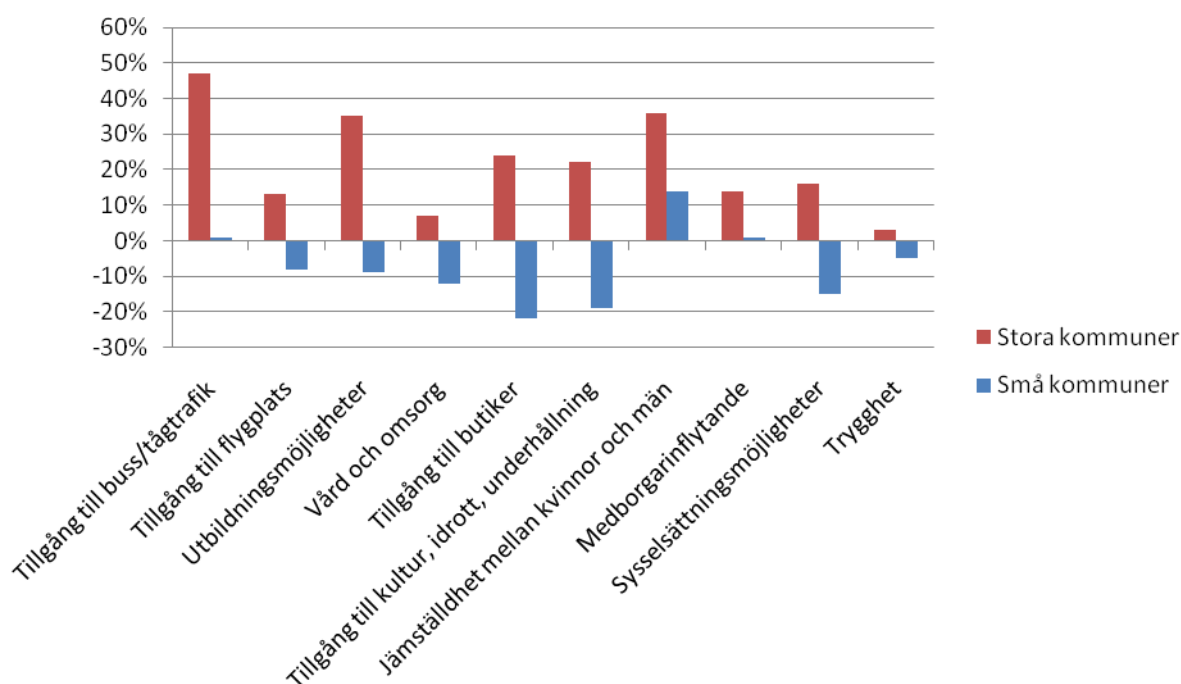
I den tredje figuren belyses åsikterna om det ekonomiska utvecklingsklimatet. Inte heller denna bild visar någon entydig skillnad mellan kommuntyperna. Nöjdheten med entreprenörsandan är endast något lägre i de stora kommunerna men nöjdheten med förutsättningarna för kvinnligt respektive manligt företagande är klart högre i de stora kommunerna. Nöjdheten ligger dock genomgående på ganska låga nivåer, särskilt beträffande förutsättningarna för kvinnligt företagande.

Figur 3. Åsikter 2010 om det ekonomiska utvecklingsklimatet på den ort där man bor med uppdelning på stora och små kommuner. Procentbalans.

I studien har de tillfrågade också ombetts att ge sin syn på hur de tror att livsvillkoren kommer att förändras de närmaste 10-15 åren. Figur 4 visar entydigt att optimismen är mer utbredd i de stora kommunerna, medan pessimismen dominerar i de små kommunerna. Störst är kontrasterna beträffande synen på tillgången till buss-/tågtrafik, butiker, kultur, idrott och underhållning samt utbildningsmöjligheter.

Figur 4. Åsikter 2010 om hur livsvillkoren i kommunen kommer att förändras inom de närmaste 10-15 åren med uppdelning på stora och små kommuner. Procentbalans.

Ett sammanfattande intryck är att även om de norrländska städerna är relativt små så har de ändå utvecklats till miljöer som i flertalet avseenden uppfattas kunna erbjuda bättre livschanser än de små, ofta glest bebyggda, kommunerna. Framtidssynen är positivare och den ekonomiska krisen har överlag slagit mindre hårt i städerna. De största kommunernas befolkningstillväxt och de små kommunernas befolkningsminskning bekräftar denna slutsats.

Bilaga: Om Norrländsk regionstudie 2010

I norra Sverige finns långt gångna förslag om att få ersätta landstingen med nya större regioner. Detta forskningsprojekt följer regionaliseringsprocessen i region Norrland under 2010 och 2011 och undersöker vilka uppfattningar medborgarna har om regionalisering och utvecklingsförutsättningar i de nordligaste länen. Projektet är en direkt fortsättning på ett tidigare forskningsprojekt – Norrländsk regionstudie 2008 – som slutredovisades i rapporten *Kan norra Sverige regionaliseras?*

Projektet finansieras av de tre nordligaste landstingen samt Umeå universitet men genomförs självständigt av en forskargrupp vid Umeå universitet, Luleå tekniska universitet och Mittuniversitetet i Sundsvall. Forskarna kommer från statsvetenskap, kulturgeografi, ekonomisk historia, genusvetenskap samt medie- och kommunikationsvetenskap. Det leds av professor Anders Lidström, statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.

Medborgarundersökningen – *Medborgare i Norr 2010* - genomfördes under perioden september 2010-februari 2011 bland ett slumpmässigt urval om 4000 personer i åldersgruppen 15-85 år som är bosatta i något av de fyra nordligaste länen. När insamlingsarbetet avslutats hade enkäten besvarats av 64 procent. Undersökningens genomförande och till en del även frågornas innehåll har samordnats med liknande undersökningar i Skåne och Västra Götaland. Avsikten är att därigenom göra det möjligt att jämföra regionaliseringarna i södra, västra och norra Sverige. Tanken är också att denna studie skall kunna följas upp med liknande undersökningar framöver för att kunna analysera förändringar över tid i fråga om t.ex. uppfattning om regionen, regional identitet och demokrati.

Resultat från projektet publiceras dels successivt i form av informationsblad under 2011, dels i en gemensam slutbok i mars 2012.

På projektets hemsida finns mer information om projektet:
<http://www.pol.umu.se/forskning/forskningsprojekt/region>

